

ALLAH'IN SEVDİĞİ HALLER*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, her türlü ikrâm u ihsânı üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak hem dünyada, hem âhirette cümlenizi sevindirsin, aziz ve bahtiyâr eylesin...

a.Allah'ın Duaları Kabul Etmesi

Peygamber SAS Efendimiz'den Enes RA'ın rivâyet ettiği ve Hâkim (Rh.A)'in *Müstedrek*'inde kaydettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz bu akşamki birinci hadis-i şerifin metninde şöyle buyuruyor:¹

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Hâkim, *Müstedrek*, c.1, s.675, no:1832; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l- Ummâl*, c.II, s.63, no:3124. Lafız farkıyla:

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.468, no:1488; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.556, no:3556; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1271, no:3865; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.160, no:876; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.675, no:1831; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.X, s.443, no:19648; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.211, no:2965; *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.165, no:1111; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.138, no:337; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.235, no:1311; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.465, no:7486; Selmân-i Fârisî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.423, no:13557, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan;

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.31, no:4591; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.391, no:1867, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.142, no:4108; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.II, s.251, no:3250; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.61, no:912; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.64, no:3128, 3166, 3167, 3266-3268; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.IX, s.16, no:7811-7814

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ رَحِيمٌ حَيٌُّ كَرِيمٌ يَسْتَحْيِي مِنْ
عَبْدِهِ أَنْ يَرْفَعَ إِلَيْهِ يَدَيْهِ ثُمَّ لَا يَضَعُ فِيهِمَا خَيْرًا
(ك. عن أنس)

RE. 87/13 (*Inna'llàhe azze ve celle rahîmün hayiyyün kerîmün, yestahyî min abdihi en yerfaa ileyhi yedeyhi, sümme lâ yedau fîhimâ hayrâ.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

Bu hadis-i şerif müjdeli... Sevindirici mazmunu olanı, bizi sevindirecek bir haberi bilgiyi ihtivâ eden bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Inna'llàhe*) “Hiç şüphe yok ki Allah (*azze ve celle*), çok izzet sahibi olan, çok celâl sâhibi olan, sonsuz izzet ve celâl sâhibi olan, aziz ve celîl olan Allah-u Teâlâ Hazretleri (*rahîmün*) merhametlidir; acıyan, merhamet edendir, rahmeti, merhameti çok olandır. O kadar çoktur ki, merhametlilerin en merhametlisidir. Dünyadaki bütün merhametleri toplasak, rahmetinin %1'i kadardır. Rahmetinin %99'u ahirete saklanmıştır. Kullarını sever, kullarına acır, merhamet eder.

(*Hayiyyün*) “Hayâ sahibidir; yâni Cenâb-ı Hak hayâ eder, utanır. (*Kerîmün*) Kerem sâhibidir; yâni cömerttir, güzel bağışlarda, davranışlarda bulunucudur. Ekremü'l-ekremîn'dir hattâ... (*Yestahyî min abdihi*) Kulundan istihyâ eder, hayâ eder, utanır.” Sübhâna'llàh!.. Efendimiz

böyle buyuruyor: “Allah-u Teâlâ Hazretleri utanır kulundan... (*En yerfaa ileyhi*) O kulu, Rabbine, Allah’a iki elini kaldırmış, ellerini açmış duâ ediyor da; (*sümme lâ yedau fîhimâ hayrâ*) Allah da o dua eden kulunun açmış olduğu avuçlarına hiç bir hayır koymuyor. Böyle yapmaktan utanır Allah...”

Yâni, kulunun dua için açılmış olan iki elini, içine hiçbir hayır koymadan, boş çevirmez, boş çevirmeye hayâ eder. Kereminden, lütfundan, merhametinden dolayı kulu boş çevirmez. Elini boş döndürmez, avucunu boş bırakmaz Allah-u Teâlâ Hazretleri. Mutlaka dua edene lütfeder, bir şeyler ihsân eder.

“—Nasıl bir şeyler ihsan eder?..”

Ya istediğini ihsân eder... Bugün bir eve misâfir gittik. Kadıncağız, temiz kalpli saf bir kimse. İşte bir geniş ev istiyormuş. Küçük eski bir evde oturuyorlarmış. Mahallede yeni bir inşaat başlamış. Onun önünden geçerken:

“—İşte ben böyle bir ev istiyorum!” demiş.

“—İstiyorsun ama bu çok para, büyük bir ev bu, bunu biz nasıl alırız?..” filan derken, Allah-u Teâlâ Hazretleri evin sahiplerini evi satma kararına getirttirmiş.

İtalyan’mış onlar, karı ile koca arasında geçimsizlik olmuş, evi satmaya girişmişler. Bunlar da:

“—Bizim o kadar paramız yok!” filân demişler ama, nasıl olduysa, yine de istenen paradan çok az bir para teklif etmişler, “Şu kadar verebiliriz.” diye.

Haber gitmiş ev sahiplerine... Ev sahibi:

“—Aman vaz geçmesinler, ben hemen veriyorum!” demiş, hemen vermiş. Böylece ummadıkları eve nail olmuşlar.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, kulun istediğini bazen böyle aynen veriyor. “Şu evi istiyorum!” diyor, o evi veriyor. Bazen daha hayırlısını verir, istediğinden âlâsını verir. Bâzen de en güzel mükâfat olarak, âhirette ona çok büyük sevaplar verir. Ama elini boş döndürmez, eline mutlaka bir şeyler koyar. Avucu boş dönmez. Çünkü, Cenâb-ı Hakk’ın burada üç sıfatını söylüyor, Peygamber Efendimiz. Tabii Aziz ve Celîl olduğunu sıfat olarak ayrıca söylüyor:

“—Aziz ve Celîl olan Allah-u Teâlâ Hazretleri, hiç şüphe yok ki Rahîm’dir, Hayiy’dir, Kerîm’dir.” diyor.

Yâni, üç sıfatını beyan ediyor: Birisi; merhametli olması Cenâb-ı Hakk’ın kullarına şefkatli, merhametli olması... İkincisi; utanması, hayâ etmesi Cenâb-ı Hakk’ın... Üçüncüsü de; cömertlik, kerem sâhibi olması... Kulu istediği halde, onu vermemekten utanıyor Allah-u Teâlâ Hazretleri.

Tabii, Cenâb-ı Hak alemlerin Rabbidir, her şey onundur. Biz de onun kullarıyız. Bütün bu sıfatlar bize, Cenâb-ı Hakk'ın lütfunu, keremini anlatmak için kullanılmış sıfatlardır. Cenâb-ı Hakk'ın, zât-ı şerîfini ve esmâ-i hüsnâsını ve onların hakikatini anlamak, tabii beşer için imkânsızdır. Çünkü:

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ

(الشورى: ١١)

(*Leyse kemislihî şey'ün*) [O'nun benzeri hiç bir şey yoktur.] (Şûrâ, 42/11) İnsanların tanıdığı, etrafındaki, çevresindeki varlıklardan, Allah-u Teâlâ Hazretleri gibi hiç bir şey yoktur ki, şuna benziyor, denilsin. Her şeyi rubûbiyyetinin şanına uygun şekilde eşsizdir, emsalsizdir, yegânedir, tektir.

Her sıfatı bizim bildiğimiz sıfatlardan çok daha yüce, çok daha farklı, bizim idrâkimizin çok çok daha üstündedir ama, Peygamber Efendimiz'in bu güzel anlatımından biliyoruz ki, Rabbimiz kullarına merhamet ediyor.

Hatta bir defasında esirlerden bir kadın, öbür kâfilede kalmış olan çocuğunun yanına koştu gitti. Hemen onu yakaladı, bağına bastı. Harpte esir alınmış, ganimet esirler bunlar. Peygamber SAS Efendimiz de, o kadının bu kâfileden koşup, öbür kâfileye gidip, orada çocuğunu bulup, bağına basıp kucaklamasını seyretti sahabeyle beraber. Sonra ashabına sordu:

“—Ey ashabım, ne dersiniz; bu şefkatli anne, şu çocuğunu bağına sımsıkı basan kadıncağız, bu çocuğunu kendi elleriyle ateşe atar mı?..”

“—Atmaz yâ Rasûlallah! Bak ne kadar anne şefkati cûşa geldi. Nasıl çocuğunu kucakladı, nasıl bağına basıyor. Ne kadar sevgi, ne kadar candan bir şefkat... Yapmaz, çocuğunu bu ateşe atmaz, kesinlikle atmaz!” dediler.

”—İşte Allah-u Teâlâ Hazretleri, bu kadıncağızın bu evlâdına olan sevgisinden, şefkatinden, muhabbetinden kat kat daha fazla, çok çok daha fazla kullarına şefkatlidir, merhametlidir.” buyurdu.

Demek ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri, kullarına lütfetmiş, rahmetmiş, peygamberler göndermiş, kitaplar indirmiş... Cennete girmelerine sebep olacak yolları ve amelleri ve işleri, faaliyetleri, halleri, huyları bir bir kullarına öğretmiş cennete girsinler diye...

Kur'an-ı Kerim'de de buyruluyor ki, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ

(يونس: ٢٥)

(*Va'llàhu yed'ù ilâ dâri's-selâm*) “Allah kullarını dâru's-selâm olan, selâmet yurdu olan cennetine dâvet ediyor, çağırıyor.” (Yunus, 10/12)

“—Gelin kullarım, cennetime gelin!” diye.

Tabii, girmeyen niye girmiyor?.. İnatçılığından, kendi günahkârlığından, kendi isyânından, kendisinin kusurundan, kabahatinden dolayı girmiyor.

Demek ki, el açtık mı, dua ettik mi, mutlaka mükâfat var. Allah-u Teâlâ Hazretleri açılan elleri boş çevirmiyor. O halde duâ edelim, çok duacı olalım, ağzı dualı kul olalım! Çünkü, dua da ibâdetdir, zikir gibidir, tefekkür gibidir. Nasıl onlar ibâdetse, duâ etmek de ibâdetdir.

O bakımdan, her vesile ile aklımıza, gönlümüze doğan mânâları düşünerek çevremize, kendimize, dünyamıza, âhiretimize, dostlarımıza dua edelim.

Bol bol dualar edelim! Ümmet-i Muhammed’e dua edelim!

Hep hayırları isteyelim Cenâb-ı Haktan, çünkü eller boş dönmüyor. İşte, böyle bir müjdesi Peygamber Efendimiz’in. Bugünkü hadis-i şeriflerin ilki bu.

b.Allah Güzeldir, Güzelliği Sever

İkincisi, bugün okuyacağım hadis-i şeriflerin... Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:²

² Hünnâd, *Zühd*, c.II, s.421, no:826; Yahyâ ibn-i Ca’de Rh.A’ten.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.951, no:17191; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.VIII, s.13, no:6778.

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ وَ يُحِبُّ إِذَا
أَنْعَمَ عَلَى عَبْدِهِ نِعْمَةً أَنْ يَرَى أَثَرَهَا عَلَيْهِ وَيَبْغُضُ
الْبُؤْسَ وَالتَّبَاسُ وَلَكِنَّ الْكِبْرَ أَنْ تَسْفَهَ الْحَقَّ
وَتَبْغُضَ الْخَلْقَ

(هناد عن يحيى بن جعدة)

RE. 87/11 (*Inna'llàhe teâlâ cemîlün, yuhibbü'l-cemâl, ve yuhibbü izâ en'ame alâ abdihi ni'meten en yerâ eserehâ aleyhi, ve yebğudu'l-bü'se ve't-tebe'üs; ve lâkinne'l-kibre en tesfehe'l-hakka, ve tebğuda'l-halk.*) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Bu ikinci hadîs-i şerifte, Peygamber Efendimiz Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin cemâl sahibi olduğunu beyân buyuruyor:

(*Inna'llàhe teâlâ cemîlün*) “Hiç şüphe yok ki, muhakkak ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri güzeldir, cemâl sahibidir; hem de sonsuz güzelliklerin sâhibidir. (*Yuhibbü'l-cemâl*) Güzelliği de sever. Yâni, Allah-u Teâlâ Hazretleri her şeyin güzel olmasını, güzel olanını, güzel yapılanını sever.”

O halde biz de nasıl olmalıyız?.. Güzelliği işleyen, güzelliği edinen, güzelliğe sahip olan, güzelliği yapan, güzel davranan müslümanlar olmalıyız. Her işimizde güzellik olmalı! İşimizin evsâfının başında ihlâslı olmak varsa, samimi olmak varsa, bir vasfı da bir sıfatı da işimizin güzel olması, güzel yapılması... Sözümüzün

güzel olması, amelimizin güzel olması, düşüncemizin güzel olması, huyumuzun güzel olması; çehremizin mütebbessim olması, güzel olması, giyimimizin kuşamımızın, her şeyimizin güzel olması... Çünkü Allah güzelliği sever.

وَيُحِبُّ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدِهِ نِعْمَةً أَنْ يَرَى أَثَرَهَا
عَلَيْهِ

(*Ve yuhibbu izâ en'ame alâ abdihi ni'meten*)³
“Ve yine Allah- u Teâlâ Hazretleri, kuluna bir nîmet ikram ettiği zaman, (*en yerâ eserehâ aleyhi*) bu nimetinin o kulu üzerinde tezâhür etmesini sever. Tesirinin, izinin, emâresinin, belirtisinin kulu üzerinde görünmesini sever. Zenginlik vermişse, kulda zenginlik olduğunun görünmesini sever.”

وَيُبْغِضُ الْبُؤْسَ وَالتَّبَاسَّ

(*Ve yebğudu'l-bü'se ve't-tebe'üs*)⁴ “Fakirliğini arz etmeyi, fakir değilken de böyle pejmürde, fakir görünüşlü olmayı sevmez.”

Demek ki, hey'et itibâriyle, görünüm itibariyle, derli toplu olmayı sever. Çünkü güzeldir, güzelliği sever ve verdiği nimetlerin de tezâhür etmesini, kulları üzerinde görülmesini ister.

³ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.163, no:6200; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.271, no:5888; İmrân ibn-i Husayn RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.286, no:752.

⁴ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.163, no:6201; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.143, no:1067; Ebû Şaîd el-Hudrî RA'dan.

“—Ey kulum, ben sana řu nimetleri vermiştim, niye görülmüyor ortada?.. Ortalıkta niye görülmüyor, niye saklıyorsun, niye gizliyorsun?.. Niye o nimetlere sahip olduğun halde, sanki o nimetler yokmuş gibi, mahrummuşsun gibi, halka öyle görünüyorsun?” diye, onu sevmez, ona buğz eder.

Nimetlerinin eseri kulun üzerinde görülmeli!..

Demek ki güzel giyinmek, güzel heyetle, güzel bir görünümle gezinmek görünümünü düzeltmeye çalışmak; sakalını taramak, saçını taramak, elbisesini düzgün giyinmek; çamursuz, temiz olması, görünümün hoş olması vs... Bunların hepsini Allah sever, güzelliği sever. Öyle pejmürde görünüşlüğü, fakirmiş gibi, hiç bir şeyi yokmuş gibi perişan görüntülü olmayı sevmez.

“—Yâhu sen böyle deđilsin ki, nedir bu perişan görünüř?” diye sevmez.

Bunlar, yâni giydiđinin güzel olması kibir değildir.

وَلَكِنَّ الْكِبْرَ أَنْ تُسْفَهَ الْحَقَّ وَتَبْغُضَ الْخَلْقَ

(*Ve lâkinne'l-kibre*) “Lâkin asıl kibir nedir?.. (*En tesfehe'l- hakka*) Hakkı bilmezlikten, hakkı anlamazlıktan gelmektir, hakkı idrak etmez görünmektir, hakkı teslim etmemektir kibir...”Yâni söylüyorsun, söylüyorsun, kibirli bir adam bir türlü bir türlü hakikati kabul etmiyor.

Diretiyor, burnu havada... İşte o kibirdir.

Başka?.. (Ve *tebguda'l-halk*) “Halka da kızmaktır.” Halkı beğenmiyor, sevmiyor, kızıyor, tepeden bakıyor. Hak söz söylendiği zaman da anlamıyor, bir türlü kabul etmiyor. Câhillikten geliyor, bilmezlikten geliyor, aldırıyor yâni... İşte kibir budur.

Bu hadis-i şerifin –Allah-u a’lem– sebab-i vürûdu, yâni Efendimiz’in mübarek fem-i saadetinden sâdır olmasının, vârid olmasının, söylenmesinin sebebi: Bir keresinde Peygamber SAS buyurdu ki:⁵

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ

(م.ت.حم. عن ابن مسعود)

(*Lâ yedhulü'l-cenneh, men kâne fî kalbihî miskàle zerretin min kibrin*) “Kalbinde zerre kadar kibir olan kimse cennete girmeyecek!” buyurdu.

⁵ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.93, no:91; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.361, no:1999; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.399, no:3789; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.III, s.445, no:945; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.280, no:5466; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.78, no:69; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.477, no:5066; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.75, no: 10000; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.258, no:1512; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IX, s.89, no:7110; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.V, s.160, no:6192; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XII, s.225, no:4836; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.V, s.2, no:3; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIII, s.280, no:4762; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.951, no:7747 ve s.959, no:7771; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.372, no:3117; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVII, s.107, no: 17689-17693; RE.486/2

Allah, kibirliyi sevmiyor, mütekebbiri sevmiyor, büyükleneği, ululananı, koca burunlu olanı sevmiyor. Zerre kadar kalbinde böyle bir şey varsa, o cennete girmeyecek!” buyurunca, sahabe-i kiram çok telaşlandılar. *Rıdvânu'llâhi aleyhim ecmaîn...*

Bir zât-ı muhterem sordu Peygamber SAS Efendimiz'e:

إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ

ثَوْبُهُ حَسَنًا وَ نَعْلُهُ حَسَنَةً

(م. عن ابن مسعود)

(*Inne'r-racüle yuhibbü en yekûne sevbühû hasenen ve na'lehû haseneten?*)“Yâ Rasûlüllah! İnsan elbisesinin güzel olmasını sever, ayakkabısının güzel olmasını sever. Bu da kibir midir?” diye sordu telaşından.

O zaman, Peygamber SAS Efendimiz böyle buyurdu: (*Inna'llâhe teâlâ cemîlün, yuhibbü'l-cemâl*) “Hayır! Allah güzeldir, güzelliği sever.” Yâni, “Temiz giyinin, o kibir değildir.

(*Ve yuhibbu izâ en'ame alâ abdihî ni'meten*) “Ve yine Allah-u Teâlâ Hazretleri, kuluna bir nîmet ikram ettiği zaman, (*en yerâ eserehâ aleyhi*) bu nimetinin o kulu üzerinde tezâhür etmesini sever.” Allah bir nimet verdiyse size, zenginlik verdiyse, varlık verdiyse; tabii o varlığınız giyiminizden, kuşamınızdan, davranışınızdan

belli olacak.

(*Ve yebğudu'l-bü'se ve't-tebe'üs*) Böyle fakirmiş gibi görünmeyi Allah sevmez. Taklit etmeyi, veyahut kendi zenginliğini, varlığını saklamayı sevmez. Size verilen varlıkları belli etmeyerek, öyle tebdil-i kıyafet gibi perişan kılıklı olmayacaksınız.

Bu kibir değildir. (*Velâkinne'l-kibre en tesfehe'l-hakka ve tebğada'l-halk*) Asıl kibir, hakkı kabul etmemektir. Hak söyleniyor, söyleniyor kabul etmiyor; budur kibir. Bir de halka kızmaktır, sevmemektir, buğz etmektir, tepeden bakmaktır.” buyuruyor.

Tabii bu hadis-i şeriften alacağımız çok dersler var. Hak söz söylendiği zaman, kimden söylenirse söylensin hakkı kabul edeceğiz.

“—Düşman söyledi...”

Düşman söyledi ama doğru söyledi...

“—Tamam, sen haklısın!” diyeceğiz.

Böyle yaparsa, düşmanlıklar bile erir. Bu adam insaflı bir kimse derler, güzel huylu derler, bak hak söylenince kabul ediyor derler. Düşmanı bile insanın, sevmeye başlar.

Hakkı kabul edeceğiz bir; bir de halka kızmayacağız, halkı hoş göreceğiz, tepeden bakmayacağız. Fakirse, Allah zenginlik vermemiş. Çirkin ise, Allah güzel yaratmamış. Hepsi Cenâb-ı Hakk'ın vergisi... Sana vermiş, ona vermemiş. Sen şükret de, ona kızma. Sen zenginsin, sen güzelsin diye, zengin olmayana, senin gibi alım-

lı endamlı olmayana kızma, hor girme yâni gari-
banları... Onlara tepeden bakma!

Bu durumda olacağız, mütevâzi olacağız.
Hepsini verenin Allah olduğunu bileceğiz,
isterse alabileceğini de bileceğiz. Çünkü
bakarsın, arslan gibiyken felç olur, eli ayağı
tutmaz olabilir. Güzelken, bir hastalık gelir,
yüzü gözü gider. Hani ne derler:

“—Konağına, zenginliğine güvenme; bir kıvılcım
zenginliği giderir. Güzelliğinle mağrur olma;
bir sivilce güzelliği giderir.” derler.

Bir sivilce çıkar, bir çıban olur, bir yara olur;
herkes iğrenir, yanından kaçır insanın...
Hepsinin Allah’tan geldiğini bilip şükredeceğiz.

Bir de birisinin senden aşağı durumda olduğunu
görünce:

“—Yâ Rabbi, bu kuluna böyle durumlar nasip
olmuş, el-hamdü lillâh bende ne nimetler
var. Sana hamd olsun, çok şükür yâ Rabbi!..”
diyeceksin.

Hasta, sakat veya kötü görünüşlü bir kimse gördüğümüz zaman da, içimizden:⁶

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَاكَ بِهِ

(*El-hamdü li'llâhi'llezî âfânî mimme'btelâke bihî*) “Seni bu mübtelâ ettiği şu kötü duruma beni düşürmeyen Allah’a hamd ü senâ olsun!” diyeceğiz içimizden. Yâni, kendimizin üzerimizdeki nimetleri anlayıp, düşünüp, idrak edip, hamd ü senâ edeceğiz.

Ondan sonra da, hepimizde bir güzellik duygusu olacak. Her konuda her işimizi güzel yapmaya gayret edeceğiz. Çünkü:⁷

⁶ Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.316, no:3353; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.456; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.36, no:124; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.43, no:38; Hz. Ömer RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.317, no:3354; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.107, no:4443; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.271, no:6217; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.364, no:3882; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.283, no:5324; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.244, no:5838; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.395, no:30355; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.142, no:3509-3515; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.199, no:17138, 17139; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.324, no:22229, 22231, 22232.

⁷ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.93, *İman* 1/39, no:91; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.399, no:3789; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.280, no:5466; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.201, no:7365; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.160, no:6192; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.367; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.39, no:85; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.78, no:70, Abdullah ibn-i Amr RA'dan. Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.203, no:7822, Ebû Ümâme RA'dan. Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.78, no:6906, Câbir RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.320, no:1055; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.163, no:6201; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.143, no:1067; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan. Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.299, no:2322; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.330, no:2420; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.528, no:7748, 7763, 7769; c.VI, s.642, no:17188- 17190; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.VIII, s.12, no:6775-6781

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ

(م. حم. حب. ك. هب. عن عبد الله بن مسعود)

(*Inna'llàhe teâlâ cemîlün, yuhibbu'l-cemâl*)
“Allah güzeldir, güzelliği sever.” Bu çok güzel bir şey... Her şeyimiz güzel olunca, Allah'ın sevgisini de kazanacağız yâni.

Onun için, güzelliğimize dikkat edelim! Sözü-müzün güzel olmasına, huyumuzun güzel olma-sına, dindarlığımızın güzel olmasına, imanımı-zın güzel olmasına, ihlâsımızın güzel olmasına, ibadetlerimizin güzel olmasına, elbisemizin temiz, güzel olmasına, saçımızın sakalımızın güzel olmasına; dişimizin fırçalanmış, misvak-lanmış güzel olmasına, tırnaklarımızın kesilmiş, güzel olmasına; her şeyimizde güzel olmayı, güzelliği sağlayacak her şeye dikkat edeceğiz.

İnsan kulübede oturabilir ama, alır eline şu kadar bir teneke ucuz kireç; sulandırır, bir fırçayla duvarlara sürer. Kulübe pırıl pırıl bembeyaz olur veya renk katar, renkli olur. Şirin olur, tatlı olur, toprak ama tatlı olur. Ahşap ama, bir güzel boya vurursanız, güzel olur.

Evin önü toprak bile olsa, silip süpürürseniz güzel olur. Çimenlendirirseniz, daha güzel olur. Çiçeklendirirseniz, daha güzel olur. Çiçeklerin en güzellerini, kokulularını koyarsanız, daha güzel olur. Daha güzeli var, güzelin güzeli var; en güzeli yapmaya çalışmalı! Her şeyinde güzellik görülmeli, mü'minin her şeyi güzel olmalı! Güzelliğin timsali olmalı mü'min...

c. Halkla İyi Geçinmek

Gelelim bu akşamki üçüncü hadis-i şerife... Bu akşam okuyacağımız üçüncü hadis-i şerif Aişe Anamızdan, Aişe-i Sıddîka Validemiz'den. Deylemî *Müsnedü'l-Firdevs*'inde rivayet etmiş. Hakîm-i Tirmizî de *Nevâdir*'inde rivayet eylemiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁸

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَمَرَنِي بِمُدَارَاةِ النَّاسِ كَمَا
أَمَرَنِي بِإِقَامَةِ الْفَرَائِضِ

(الحكيم الترمذی فی النوادر، والديلمی عن عائشة)

RE. 87/2 (*Inna'llàhe azze ve celle emeranî bi-müdârâti'n-nâs, kemâ emeranî bi-ikâmeti'l-ferâid.*)

“Allah-u Teâlâ Hazretleri, Azîz ve Celîl olan, sonsuz derecede izzet, sonsuz derecede celâl sahibi olan Allah, hiç şüphesiz bana emir buyurdu ki, bana emretti ki, (*bi-müdârâti'n-nâs*) insanlara müdârât eyleyeyim...”

Müdârât eylemek ne demek?.. *Dâra-yudarî-mudârâten*. Sülâsisi, *derâ-yedrî-dirâyeten* geliyor. İf'al bâbından *edrâ-yüdrî*, Kur'an-ı Kerim'de bir çok yerde geçiyor. Meselâ:

⁸ İbn-i Mürdeveyh, *Emâlî*, c.I, s.215; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.26, no:93; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.15, no:251; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.176, no:659; Hz. Aişe RA'dan.

İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Müdârâtü'n-Nâs*, c.I, s.25, no:4; Zeyd ibn-i Refi' RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.728, no:7168; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.257, no:679; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VII, s.474, no:6708

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ

(الإنفطار: ١٧)

(*Ve mâ edrâke mâ yevmü'd-dîn*) [Cezâ günü nedir bilir misin?] (İnfitar, 84/17) buyruluyor.

Derâ-yedrî-dirâyet; aklını kullanarak, tefekkürünü kullanarak, düşünce düşünce bir şeyi yapmak. *Edrâ*; birisini düşündürmek, birisine bir şeyi anlatmak mânâsına.

Müdârât da, karşılıklı anlayışlı olmak demek. İnsanlarla müdârât eylemek ne demek? Halini anlamak, anlayışla karşılamak demek... İnsan acizdir, zavallıdır; ihtiyarlık halidir, gençlik hâlidir, beşer halidir diye, hallerini anlayışla karşılamak.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

“—İnsanları böyle anlayışla karşılamayı; acizleri, eksiklikleri olabileceğini düşünüp anlayışla karşılamayı Allah bana emretti.”

Yâni, hemen kızmayacak, müsamahakâr olacak, affedici olacak ve hemen her suçundan dolayı cezalandırmayacak. “E olur böyle şeyler” diyecek. Şöyle gönül çekici tarzda, dirayetle, basiretle, kiyâset ve siyasetle insanları idare edecek.

Çünkü, eğer bir yönetici, bir idareci, bir başkan sert olursa, anlayışsız olursa, katı olursa; etrafındaki insanlar birer ikişer kırılır, giderler. Peygamber SAS Efendimiz’e de nasıl buyruluyor

Kur'an-ı Kerim'de; *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahim*:

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظًا
الْقَلْبِ لَأَنْفَضُوا مِنْ حَوْلِكَ

(آل عمران: ۵۹)

(*Febimâ rahmetin mina'llâhi linte lehüm*) “Ey Rasûlüm, bu söz dinlemezlik hadisesi karşısında, Allah'ın bir lütfu eseri olarak, ashabına karşı sen yumuşak davrandın. (*Velev künte fazzan*) Öyle katı sözlü, katı davranışlı, sert, haşin tavırlı bir kimse olsaydın, (*galîze'l-kalbi*) katı kalpli bir kimse olsaydın; (*lenfaddù min havlike*) bu olaylardan, savaşın arkasındaki o şeylerden, gönül yıkıntılarından, üzüntülerden dolayı etrafındakiler dağılıp giderlerdi.” (Âl-i İmran, 3/159)

Peygamber SAS Efendimiz'e, etrafındaki insanları dağıtmayacak gibi, gönül yapacak gibi, teşvik edecek gibi, mâneviyâtlarını yükseltecek gibi, teşvikkâr, anlayışlı olmayı emretmiş Allah-u Teâlâ Hazretleri. Allah-u a'lem, mânâ bu olmalı! “İnsanlara müdârât etmekle emrolundum.” denilmesinin muradı, anlamı bu olmalı.

Hakikaten de Peygamber SAS Efendimiz, savaşlarda bile çok yumuşak davrandı. Hattâ, hayatı boyunca ömrü savaşla geçti. Hikmet peygamberi, rahmet peygamberi ama, aynı zamanda cihad peygamberi... Kâfirlerle,

müşriklerle cihadları oldu, yahudilerle cihadları oldu, hristiyanlarla cihadları oldu. Seriyeler hazırladı, askeri birlikler gönderdi, çölün haşin kabilelerini yola getirdi. Nice nice savaşlar oldu. Bütün bu faaliyetlerinin içinde, öldürülen insan sayısı 150 kişi. Onlar da çok inat edenler, çok karşı gelenler; Allah'ın gazabına, kahrına uğramaya müstehak olmuş insanlar... Yoksa öyle kırıp geçirme gibi bir durum olmadı.

Koca Mekke fethi hadisesi... Mekke fethediliyor, müşriklerin merkezleri ele geçiriliyor, yıllarca müslümanlara kan kusturmuş insanlar ele geçiriliyor. Efendimiz:

“—Kâbe'ye sığınanlar emniyette olacak!” buyurdu.

Hatta, Kureyş'in reisi durumunda olan Ebû Süfyan'a da bir pâye verdi:

“—Ebû Süfyan'ın evinde toplananlar affolunacak, emniyette olacak, öldürülmeyecek!” buyurdu.

Koca Mekke'nin fethi hadisesinde birkaç inatçı, müşrik, ille savaşanlardan birkaç tanesi öldürüldü. Hatta müslümanların komutanlarından bazıları:

“—Şimdi artık müşrikler elimize geçiyor; yıllarca bize yaptıkları zulümlerin işkencelerin hesabını soracağız, onlara göstereceğiz!” gibi sözler söyledi diye, Efendimiz onu komutanlık görevinden gerilere aldı. Yâni, kızgınlıkla hareket etmesin diye.

Fetih Sûresi'nde de zaten, daha önce Hudeybiye ile ilgili olarak, "Kimin ne olduğunu insanlar bilmeyebilir. Kalbi mü'min olanlara da zarar verilir." diye, Cenâb-ı Hakk'ın böyle bir çatışma durumunu emretmediği, engellediği bildiriliyor:

وَلَوْلَا رِجَالُ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءُ مُؤْمِنَاتٌ لَّمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَّوَّهُمْ فِتْصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ، لِيُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

(الفتح: ٢٥)

[*(Velevlâ ricâlün mü'minûne ve nisâün mü'minâtün lem ta'lemûhüm en tetaûhüm fetüsîbeküm minhüm mearratün bi-gayri ilmin)*“Eğer Mekke'de kendilerini henüz tanımadığınız mümin erkeklerle mümin kadınları bilmeyerek çiğnemeniz sebebiyle size bir vebal isabet edecek olmasaydı, Allah savaşı önlemezdi. (*Li-yüdhila'llàhi fî rahmetihî men yeşâü*) Dilediklerine rahmet etmek için Allah böyle yapmıştır. (*Lev tezeyyelû leazzebne'llezîne keferû minhüm azâben elîmâ*) Eğer onlar birbirinden ayrılmış olsalardı, elbette onlardan inkâr edenleri elemli bir azaba çarptırırdık.” (Fetih, 48/25)] buyruluyor.

Peygamber Efendimiz'in hayatı, böyle anlayışla, yumuşaklıkla, affedicilikle geçmiştir. (*Kemâ emerenî ikâmeti'l-ferâid*) “Allah'ın farizalarını, emirlerini yerine getirmeyi emrettiği gibi, Allah

bana insanlara müdârât ederek, basiretle, dirayetle idare ederek, hallerine göre onlara muamele ederek, anlayışla karşılamayı da emretti.” buyurmuştur.

İkinci cümleden de anlıyoruz ki bu hadis-i şeriften, farzları da yapmakta hiç tereddüt göstermedi Peygamber SAS Efendimiz... Yâni, Allah’ın emirlerinden bir emrin yapılmasında, asla gevşeklik göstermedi. Emredilenleri harfiyyen yaptı. Yasaklananlardan da kesinlikle, apaçık bir şekilde, kesin bir tarzda kaçındı ve kaçındırdı. Yasakları işleyene de müsamaha etmedi, farzları yapmayana da müsamaha etmedi. Gayet titiz davrandı. Cenâb-ı Hakk’ın rızasından bir zerre ayrılmamaya çok büyük gayret gösterdi.

Ama o farzların yapılması, yasaklardan kaçınması emri yanı sıra, Allah-u Teâlâ Hazretleri ona rahmeti, anlayışı, affediciliği de emretmiş olduğundan, ömrü böyle geçti. Yâni, suç işleyene bile, eğer bir ceza verecekse suçu kadar, suçunun büyüklüğü ve gerektirdiği kadar ceza vermeyi, daha aşırı gitmemeyi de emrediyor:

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ وَلَئِنْ

صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ

(النحل: ١٢٦)

(*Ve in àkabtüm fe àkîbû bi-misli mâ ùkîbtüm bihî, ve lein saber- tüm lehüve hayrun li's-sàbirîn.*)

“Eğer ceza vermek isterseniz, size yapılanın aynıyla mukabele edin! Sabrederseniz, and olsun ki, bu sabredenler için daha iyidir.” (Nahl, 16/126) diye, cezalıların bile cezasının ölçüden öteye gitmemesini, hatta affedilmesinin daha iyi olacağını Allah-u Teâlâ Hazretleri emretti ve Peygamber Efendimiz de aynen öylece îfâ etti.

Bir de düşünün meşhur olan bir olayı: İki kişi çarpışıyordu. Çarpışanlardan birisi müşrik, birisi de Peygamber Efendimiz'in yakın ashabından bir kişi... İsmi söylemeyelim! Çarpışıyorlarken, mü'min müşriki aşağıya devirdi, kılıcını kaldırdı. O da o sırada “*Lâ ilâhe illa'llâh*” dedi ama, o kaldırdığı kılıcı vurdu ve o kavganın sıcaklığı içinde müşriki öldürdü. Bunu Peygamber Efendimiz'e bildirdiler.

Öldüren kimse dedi ki:

“—Yâ Rasûlallah, ölümden korktuğu için “*Lâ ilâhe illa'llâh*” dedi. Daha önce benimle çarpışıyordu.” Peygamber SAS Efendimiz dedi ki:⁹

⁹ Buhârî, *Sahîh*, c.IV, s.1555, no:4021; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.96, no:96; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.44, no: 2643; Neseî, *Sünen*, c.V, s.176, no:8594; Ahmed ibn- i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.207, no:21850; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.57, no:4751; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.338, no:5319; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.191, no:16581; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.68, no:192; İbn-i Ebî Şeybe, *Müsned*, c.I, s.159, no:150; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.153, no:2231; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.X, s.122, no:29535; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.68, no:117; İbn-i Sa'd, *Tabakâtü'l-Kübrâ*, c.II, s.119; Üsâme ibn-i Zeyd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.378, no:29881; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VI, s.39, no:4651.

أَلَا شَقَقْتُ عَنْ قَلْبِهِ

(*Elâ şakakte an kalbihî*) “Kalbini açıp, yarıp da içinde niyetin nasıl olduğunu görmeli değil miydin? Öyle kötü olduğunu anladıktan sonra öldürmeli değil miydin?.. Öyle yapamayacağına göre, sözünü doğru kabul edecektin, öldürmekten vaz geçecektin!.. Ne olacak, ‘*Lâ ilâhe illa’llâh*’ diyen insanla ahirette ne olacak senin halin?.. Ne olacak, ‘*Lâ ilâhe illa’llâh*’ diyen bir insanı öldürdün... Öyle bir sözü söyleyen insanla senin mahkeme-i kübrâda halin ne olacak?..” dedi. Tekrar tekrar söyledi.

Demek ki, savaşta bile, en son noktada bile hatasından döneni, müslüman oldum diyeni bırakmak gerekiyor. Peygamber SAS Efendimiz’in tavsiyesi böyle.

Yâni, sonuna kadar sert bir şekilde karşılık vermemiş, affetmiş. Kendisine hicveden şairler, sonra kendisine sığındığı zaman, affetmiş, hırkasını bahşetmiş. Kendisine Mekke’de çok zulmeden insanlar, sonra müslüman olmuşlar, onlara iltifat etmiş Peygamber Efendimiz.

Hayatı hep böyle sevgi tezahürleriyle, affediciliklerle, bağışlamayla, rahmetle, merhametle, şefkatle muamele etmekle geçmiş olan yüce bir Peygamber... Tabii, onun ahlâkı bizim için nümûne-i imtisaldir. Yâni, o ahlâkı biz de elde etmeye çalışmalıyız!

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا
عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ

(التوبة: 128)

(*Lekad câeküm rasûlün min enfüsiküm azîz, aleyhi mâ anittüm harîsun aleyküm bi'l-mü'minîne raûfün rahîm.*) [And olsun, size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O size çok düşkün, mü'minlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir.] (Tevbe, 9/128)

Tevbe Sûresi'nin sonundaki ayet-i kerimede Peygamber SAS Efendimiz böyle tarif ediliyor.

Peygamber SAS Efendimiz çok raûf, yâni re'fetli, yumuşak kalpli; çok rahim, yâni merhametli ve müslümanların üzerine böyle şefkatle eğilmiş, onlara kol kanat germiş, onların üzülmemesini istiyor, onları kollamağa çalışıyor. Böyle geçirdi hayatını... Birisi vefat ettiği zaman, cenazesinde dedi ki:¹⁰

¹⁰ Müslim, *Sahîh*, c.II, s.582, no:867; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.152, no:2956; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.65, no:1962; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.296, no:14191, 14192; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.186, no:10; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.85, no:2111; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.VIII, s.289, no:15257; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.206, no:5544; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.637, no:2089; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*; c.I, s.326, no:1081; İbn-i Cârud, *Müntekâ*, c.I, s.83, no:297; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.137, no:2900; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.85, no:57; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.265, no:626; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.214, no:11990; İbn-i Cârud, *Müntekâ*, c.I, s.242, no:965; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XX, s.493; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LX, s.185; Mikdam el-Kindî RA'dan. Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.464, no:9984; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.359, no:15533; c.XI, s.15, no:30405 - 30409; RE.153/1.

أَنَا أَوْلَىٰ بِكُلِّ مُؤْمِنٍ مِّنْ نَّفْسِهِ فَمَنْ تَرَكَ دَيْنًا
فَعَلَىٰ وَمَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ

(م. د. ن. حم. حب)

(*Ene evlâ bi-küllî mü'minin min nefsihî*) “Ben her mü'mine kendi nefsinden daha yakınımdır!” Arkasından borcunu ve sâiresini ödeyecek velîsi olmayanın velîsi benim! (*Femen tereke deynen fealeyye*) Her kim ölüp de geride borç bırakmışsa, o bana aittir. O mübarek mevtanın borcunu ben öderim! (*Ve men tereke mâlen feliveresetihî*) Kim de mal bırakmışsa, malını da ailesi, mirasçıları paylaşsın!” buyurdu.

Yâni, nasıl fedakârca yüklerini hafif edip, onları borçlardan kurtarıp, mes'uliyetlerden kurtarıp, onların ahirette rahat etmelerini sağlamaya gayret ettiğini her vesileyle görüyoruz.

Verdiği zaman doyurucu verirdi. Bir koyun değil, bir sürü verdi bir kişiye... Ama bir kabilenin müslüman olmasını sağladı. Her şeyi bu ayet-i kerimelerde, bu okuduğum ayet-i kerimelerde tasvir edildiği vech ile, bu hadis-i şeriflerde kendisinin beyan buyurduğu şekilde cereyan etti.

Biz de, aynı güzel halleri edinmekle vazifeliyiz. Çünkü Peygamber Efendimiz bize, örnek alalım diye gönderildi. Peygamberâne huyları, Peygamber SAS Efendimiz'in o şahane huylarını öğrenmeliyiz, anlamalıyız. O şekilde davranmaya kendimizi zorlamalı, o güzel huyları kazanmaya çalışmalıyız.

Allah hepimize Peygamber SAS'in ahlâkı ile, Kur'an-ı Kerim'de beyan edilen ahlâk ile ahlâklanmayı nasib etsin...

Çünkü, Hazreti Aişe Vâlidemiz'e:

“—Peygamber Efendimiz'in ahlâkı nasıldı? diye sormuşlar, biraz tasvir etsin diye.

O da buyurmuş ki soruyu sorana:

“—Sen Kur'an-ı Kerim'i okumadın mı mübarek?

كَانَ خُلُقُهُ الْقُرْآنَ

(م. حم. طس. هب. عن عائشة)

RE. 543/6 (*Kâne hulûkühü'l-kur'ân*)

“Peygamber Efendimiz'in ahlâkı Kur'an-ı Kerim idi.” buyurmuş. ¹¹

Yâni, Kur'an-ı Kerim'in her ayeti üzerinde, en derin şekilde düşünüp, en güzel şekilde onu hayatına uygulayan, aksettiren; Kur'an-ı Kerim'in o ayetinin mûcebince hayatını düzenleyen, ona göre yaşayan en önde gelen birinci insandı Peygamber SAS Efendimiz. Yâni, ahlâkı Kur'an'dı.

¹¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.163, no:25341; Buhârî, *Edebü'l- Müfred*, c.I, s.115, no:308; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.30, no:72; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.154, no:1428; Hz. Aişe RA'dan.

Lafız farkıyla: Müslim, *Sahîh*, c.I, s.512, no:746; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.426, no:1342; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.410, no:1475; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.171, no:1127; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VI, s.292, no:2551; Beyhakî, *Sünenü'l- Kübrâ*, c.II, s.499, no:4413; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.168, no:425;

İbn-i Sa'd, *Tabakâtü'l-Kübrâ*, c.I, s.364; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*; c.III, s.382; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.255, no:18378 ve s.380, no:18718.

Ahlâk-ı Peygamberî dediğimiz zaman, onu nereden öğreneceğiz?.. Kur'an-ı Kerim'i okuyacağız, öğreneceğiz. Siret kitaplarını okuyacağız. Efendimiz'in hayatını, pırıl pırıl ahlâkını çok güzel anlatan, çok güzel, çok mükemmel, mufassal, Türkçe, kıymetli, değerli kaynaklardan derlenmiş çok güzel kitaplar var... Onları okuyun aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

O güzel huylara sahip olmaya çalışın! Bizdeki kötü huyları atalım, güzel huyları alalım ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri insanları güzel huylarıyla seviyor ve çok büyük mükâfatlara güzel huylarıyla eriştiriyor.

Hepimizi Cenâb-ı Hak en güzel huylara sahip eylesin... Sevdiği kul eylesin... Cennetiyle, cemaliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

19. 01. 2001 - AVUSTRALYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

